

**TURUN
YLIOPISTO**
Kauppakorkeakoulu

Kotimaisen täydennysveron kaksinkertaisen verotuksen riskit

Yritysjuridiikka,
Laskentatoimen ja rahoituksen laitos
Kandidaatin tutkielma

Laatija:
Tomi Jäntti

Ohjaaja:
OTT Hannu Itälä

25.11.2025
Turku

Opiskelijan lausunto tekoölyn käytöstä tähän tutkielmaan liittyen:

En ole käyttänyt tekoälyä hyödyntäviä työkaluja tätä tutkielmaa kirjoittaessani.

Olen käyttänyt tekoälyä hyödyntäviä työkaluja tätä tutkielmaa kirjoittaessani. Tämä käyttö on dokumentoitu tutkielman liitteessä. Vakuutan, että tekoälyä käytettiin yliopiston ohjeistuksen mukaisella tavalla.

Turun yliopiston laatujärjestelmän mukaisesti tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck -järjestelmällä.

Kandidaatintutkielma

Oppiaine: Yritysjuridiikka

Tekijä: Tomi Jännti

Otsikko: Kotimaisen täydennysveron kaksinkertaisen verotuksen riskit

Ohjaaja: OTT Hannu Itälä

Sivumäärä: 33

Päivämäärä: 25.11.2025

Tiivistelmä

Talouden globalisaatio ja monikansallisten konsernien verosuunnittelu ovat tuottaneet haasteita perinteisille kansallisille verojärjestelmille ja verosopimusverkostolle. OECD:n ja Inclusive Frameworking Pilari 2 sääntelyn GloBE pyrkii vastaamaan haasteeseen asettamalla suurille monikansallisille konserneille 15 % maailmanlaajuisen vähimmäisverotason. Järjestelmän keskeinen elementti on kotimainen täydennysvero, joka voi tietyin edellytyksin saada ehdot täyttävän QDMTT:n statuksen. QDMTT on GloBE:n ensisijainen verolaji ja sen tehtävänä on ohjata veronkanto sinne missä arvonluonti tapahtuu, eli antaa tulon lähdevaltiolle verotusoikeus.

Tutkielman tavoitteena on selvittää, millaisia kaksinkertaisen verotuksen riskejä kotimaisen täydennysveron soveltaminen pitää sisällään ja missä määrin ehdot täyttävä kotimainen täydennysvero voi olla estämättä päällekkäisiä verorasitteita GloBE-sääntelyn puitteissa. Tutkimus on lainopillinen ja lähdeaineistona pidetään OECD:n ja Inclusive Frameworkin mallisääntöjä, kommentaaria, hallinnollista ohjeistusta ja muuta viranomaismateriaalia. Oikeuskirjallisuus ja asiantuntija-artikkelit ovat lähdeaineistossa vahvasti esillä.

Tutkielma muodostaa kokonaiskuvan GloBE-sääntelystä, sen soveltamisalasta, laskennan keskeisistä elementeistä sekä eri verolajien suhteesta. Kaksinkertaisen verotuksen riskien tarkastelun jälkeen johtopäätöksenä todetaan, että GloBE-sääntelyn sisäinen kaksinkertaisen verotuksen riski ei rajoitu yksittäisiin teknisiin tekijöihin, vaan järjestelmän rakenteeseen ja luonteeseen. Samaan tuloon voi kohdistua useampi täydennysverorasite, vaikka tulo olisi jo verotettu ehdot täyttävän kotimaisen täydennysveron voimin. Riski on teoreettinen, mutta olennainen.

Avainsanat: kotimainen täydennysvero, Pilari 2, GloBE, vähimmäisverotus, kaksinkertainen verotus

SISÄLLYS

1	Johdanto	6
1.1	Taustaa	6
1.1.1	Verosuunnittelu ja verokilpailu	6
1.1.2	Base Erosion and Profit Shifting	7
1.1.3	Inclusive Framework ja GloBE	8
1.2	Ongelmanasettelu ja rajaukset	9
1.3	Menetelmä ja rakenne	9
2	GloBE-sääntely	11
2.1	Yleistä	11
2.2	Soveltamisala	11
2.3	GloBE laskennan pääpiirteet	12
2.3.1	GloBE tulos	12
2.3.2	Efektiiivinen veroaste ja täydennysvero	13
2.4	Täydennysverolajit	13
2.4.1	Kotimainen täydennysvero	14
2.4.2	Tuloksilukemissääntö	14
2.4.3	Aliverotettujen voittojen sääntö	15
2.5	Ehdot täyttävyyden status ja QDMTT-Safe Harbour	15
2.5.1	Common approach ja qualified status	15
2.5.2	QDMTT Safe harbour	16
3	QDMTT ja kaksinkertaisen verotuksen riskit	18
3.1	Kaksinkertainen verotus	18
3.2	QDMTT ja kaksinkertainen verotus GloBe-sääntelyn sisällä	19
3.2.1	Allokaatio ja laskennan hajanaisuus	20
3.2.2	Common Approach ja soft law- problematiikka	21
3.2.3	Ajalliset erot ja moniomisteiset rakenteet	23
3.3	GloBE-sääntelyn ulkopuoliset riskitekijät QDMTT:n suhteen	25
4	Lopuksi	27
	Lähteet	29
	Liitteet	32
	Liite 1 Selvitys tekoälyn käytöstä (jos käytetty)	32

1 Johdanto

1.1 Taustaa

Taloudellinen toimeliaisuus on muuttanut muotoaan toistuvasti aikojen saatossa. Viimeisen puolen vuosisadan aikana talous on ollut osana kansainvälistymiskehitystä, johon viitataan usein globalisaationa. Kansainvälistyminen ei ole kuitenkaan muuttanut verotuksen peruslähtökohtaa, verotusoikeus jakautuu edelleen valtioiden välillä lainsäädännön ja valtioiden välisten sopimusten perusteella. Tämä on luonut jännitteen kansainvälistyvien markkinoiden ja kansallisten verojärjestelmien välille. Monikansallisille konserneille on kehittynyt mahdollisuuksia suunnitella toimintaansa verotehokkaasti ja valtiot ovat pyrkineet sopeutumaan tähän muokkaamalla verojärjestelmiään siten, että ne sekä suojaavat veropohjiaan että houkuttelevat investointeja.

Tästä kehityksestä on seurannut sekä verovelvollisten verosuunnittelun korostuminen että valtioiden välinen verokilpailu. Näiden vaikutukset veropohjiin ja verorasitteiden jakautumisiin ovat keskeisiä taustasyitä kansainväliselle yhteistyölle veropohjien rapautumisen ja voitonsiirtelyn estämiseksi.

1.1.1 Verosuunnittelu ja verokilpailu

Liiketoiminnan laajentuminen yli rajojen on muuttanut toimintaa kansainväliseksi mutta verotus on perustunut edelleen valtiolliseen sääntelyyn.¹ Toiminnan verottaminen edellyttää kahden tai useamman eri sääntelykokonaisuuden yhtäaikaista soveltamista.² Verotusoikeuden jakamiseksi valtiot ovat solmineet kahden- tai useanvälisiä verosopimuksia jotka muodostavat kansainvälisen verojärjestelmän ja jakavat verotusoikeuden valtioiden välillä kaksinkertaisen verotuksen estämiseksi.³ Verosopimukset perustuivat pitkään kansainliiton luomaan raporttiin, joka esitti yleisesti hyväksytyjä ja laajalti käytettyjä periaatteita kansainväliseenverotukseen liittyen.⁴ Kaksinkertaisen verotuksen estäminen on kasvun ja kansainvälistymisen kannalta keskeistä, tulon verottaminen kaksin kerroin heikentäisi yritysten kannustimia laajentaa toimintaansa. Verosopimukset ovat vähentäneet kaksinkertaisen verotuksen riskiä ja tukeneet kansainvälistymiskehitystä ja kasvua.⁵

¹ Knuutinen, 2020, s. 272

² Helminen, 2010, s. 43

³ Nieminen, 2019, s. 107

⁴ Id. s. 106, 1923 raportissa esiteltiin esimerkiksi asuin- ja lähdevaltioperiaate. Raportti toimi pohjana useimmille kansainvälisille verosopimuksille ennen OEEC:n malliverosopimusta.

⁵ Knuutinen, 2020, s. 274

Kansainvälisesti toimivien yritysten osalta globalisaatio on tuonut mukanaan esimerkiksi konsernirakenteiden kansainvälistymistä, arvoketjujen pilkkoutumista yli valtionrajojen⁶ sekä yritysten toimintaa ohjaavan sääntelyn jakautumista useiden lainsäätäjien kesken.⁷ Tämän myötä on konserneille syntynyt laaja-alaisia mahdollisuuksia globaalisti sekä arvonluonnissa että verosuunnittelussa. Yli ajan kansainvälisille konserneille syntyi mahdollisuus järjestelyihin, jotka mahdollistivat arvonluonnin sijainnista riippumattoman voittojen sijoittamisen matalan veroasteen valtioihin. Tämä kehitys johti verokilpailuun, jossa valtiot alkoivat aktiivisesti kilpailla yritysten sijoittumisesta esimerkiksi yhtiöverokantojen keventämisellä ja erityiskannustimilla.⁸ Pääomien ja ihmisten vapaa liikkuvuus tekee verotuksen efektiivisestä tasosta eli veropohjan ja verokannan yhdistelmästä keskeisen, koska verovelvolliset voivat reagoida verokohteluun siirtyen maihin, joissa verotus on kevyempää.⁹

Muodostuneen verosopimusverkoston epätäydellisyys ja symmetrisyys yhdessä digitalisaation ja globalisaation kanssa ovat mahdollistaneet monikansallisille konserneille verosopimusverkoston tehokkaan hyödyntämisen verorasitteensa minimoimiseksi.¹⁰ Verosuunnittelulla pyritään ennakoimaan toiminnan veroseuraamukset ja valitsemaan taloudellisesti edullisin vaihtoehto.¹¹ Verojärjestelmän hyödyntäminen sellaisella tavalla, jossa käytetään tarkoituksellisesti verojärjestelmän tehokkuushäiriöitä, kuten verolainsäädännön aukkoja hyväksi verorasitteen minimoinnissa mielletään olevan aggressiivista verosuunnittelua.¹² Aggressiivinen verosuunnittelu on muotoseikoiltaan lainmukaista, mutta asettuu lainsäätäjän tarkoituksen ja järjestelmän logiikan kannalta harmaalle alueelle. Se ei ole veron kiertämistä eikä tavanomaista verosuunnittelua.¹³ Tässä tutkielmassa aggressiivisen verosuunnittelun käsite mielletään suurten kansainvälisten konsernien pyrkimyksenä käyttää hyväksi eri lainsäätäjien verosääntelyn epäkohtia minimoidakseen verorasitteensa globaalisti.¹⁴

1.1.2 Base Erosion and Profit Shifting

OECD aloitti vuonna 2013 veropohjan rapautumista ja voitonsiirtoja torjuvan BEPS-hankkeen (*Base Erosion and Profit Shifting*), jolla vastata ilmiöön kansainvälisellä sääntelyllä. Hankkeen perustana toimi samana vuonna julkaistu OECD:n raportti *Addressing Base Erosion and Profit Shifting*.

⁶ OECD, 2023, s. 5

⁷ OECD, 2021, s. 3

⁸ IMF, 2014, s. 14

⁹ VM 2002:12, s. 24

¹⁰ Euroopan Komissio, 2020, s.16

¹¹ Ossa, 2002, s. 81

¹² Itälä, 2025, s. 82

¹³ Ibid.

¹⁴ Dourado, 2015, s. 44

Taustalla vaikutti OECD:n lisäksi G20-valtiot, joten verojärjestelmän valuvikojen korjaamiselle oli kansainvälisesti kysyntää. Raportti esitti tutkimusnäyttöä BEPS-ilmioistä ja korosti ilmiön haitallisuutta ja reaktion tarvetta. Keskiössä oli monikansallisten yritysten verosuunnittelun kehitys aggressiivisempaan suuntaan.¹⁵

BEPS-hankkeen toimenpiteiden täytäntöönpano johti verosääntelyn muutoksiin, mutta jäljelle jäi huoli toimien riittävydestä ilmiön kitkemisessä erityisesti talouden digitalisaatiosta johtuvien haasteiden osalta.¹⁶

1.1.3 Inclusive Framework ja GloBE

Kansainvälisesti johdonmukaisen verojärjestelmän uudistuksen luomiseksi G20-maat ja OECD halusivat osallistaa myös muita halukkaita maita BEPS-hankkeeseen.¹⁷ Syntyi ns. osallistava kehys (Inclusive Framework, IF) jonka työn seurauksena vuonna 2021 muodostui kaksi sääntelykokonaisuutta, pilarit I ja II. Ensimmäisen tavoite on jakaa osa monikansallisen yrityksen voitoista niihin valtioihin, joissa asiakkaat ovat ja toisen tavoitteena maailmanlaajuinen minimiveroaste 15 %. Toisen pilarin keskiössä on IF:n koostamat GloBE (*Global Anti-Base Erosion Model Rules*) säännöt, jotka IF:n jäsenet implementoivat lainsäädäntöönsä.

EU konkretisoi työn Euroopan unionin jäsenvaltioiden osalta vuonna 2022 saattaen voimaan direktiivin monikansallisten konsernien ja suurten kotimaisten konsernien vähimmäisverotason varmistamisesta unionissa, direktiivi perustuu BEPS hankkeessa luotuihin sääntöihin, eli pilari 2-sääntelyyn.¹⁸ Poikkeuksena mallisääntöihin EU:n perusvapauksia koskevan sääntelyn johdosta direktiivissä sääntöjen soveltamisala laajennettiin kansainvälisistä konserneista myös kansallisiin konserneihin.¹⁹ GloBE-sääntelyn saattoi Suomessa voimaan 28.12.2023 annettu laki suurten konsernien vähimmäisverosta (1308/2023, LSKV). Laki tuli voimaan vuoden 2024 alusta ja sitä sovelletaan tilikausiin, jotka alkoivat 31.12.2023 tai sen jälkeen. Laki seuraa tarkasti direktiivin sisältöä ja rakennetta.

¹⁵ OECD, 2013, s. 15 ja s. 33

¹⁶ Mikkola, 2022, s. 160

¹⁷ G20, 2016, s. 2

¹⁸ Neuvoston Direktiivi (EU) 2022/2523, johdanto-osa 3

¹⁹ Neuvoston Direktiivi (EU) 2022/2523, 2022, Direktiivin johdantokappale 6.

1.2 Ongelmanasettelu ja rajaukset

Tutkielman tavoitteena on selvittää, millaisia kaksinkertaisen verotuksen riskejä kotimaisen täydennysveron soveltaminen pitää sisällään. Tutkielma kytkeytyy erityisesti siihen, missä määrin ehdot täyttävä kotimainen täydennysvero estää samaan tuloon kohdistuvat päällekkäiset vähimmäisverorasitteet, kun otetaan huomioon GloBE-sääntöjen mekaniikka sekä eri valtioiden mahdollisesti toisistaan poikkeavat tulkinnat. Tarkastelun lähtökohtana on GloBE-sääntely, ja sen mallisäännöt. Lisäksi hallinnollinen ohjeistus sekä kommentaari, jota OECD ja osallistava kehys on tuottanut.

Tutkielma käsittelee Pilari 2 sääntelyn GloBE-mallisääntöjä, erityisesti QDMTT:tä (Qualified Domestic Top-up Tax, QDMTT). QDMTT on GloBE-sääntelyn sisällä ensisijainen täydennysverosääntö ja sillä on siksi keskeinen rooli kaksinkertaisen verotuksen riskien arvioimisessa vähimmäisverosääntelyssä. Pilari 1, Subject to Tax Rule sekä muut BEPS-hankkeen toimenpiteet jäävät tarkastelun ulkopuolelle. Aiheen taustan käsittelyn kannalta olennaisia teemoja kuten verosuunnittelua, aggressiivista verosuunnittelua ja veronkiertoa käsitellään pääosin pintapuolisesti normatiivisena taustana. Tutkielmassa ei pyritä tuottamaan empiiristä tai kvantitatiivista analyysiä GloBE-säännöistä tai niiden sovelluksista, tarkastelu rajoittuu analyysiin voimassa olevasta sääntelystä.

1.3 Menetelmä ja rakenne

Tutkimusmenetelmänä sovelletaan oikeusdogmatiikkaa eli lainopillista metodologiaa. Lainoppi on oikeudellisia tekstejä tutkiva tulkintatiede, joten tutkimuksen tavoite on tulkita tutkimuskysymyksen tuksi voimassa olevaa lainsäädäntöä. Erityisesti kaksinkertaisen verotuksen riskejä kotimaisen täydennysveron näkökulmasta.²⁰ Tutkielman lähdeaineistona toimii OECD:n ja IF-kehysten koostamat mallisäännöt, hallinnollinen ohjeistus ja kommentaari näihin liittyen. Lisäksi käytetään oikeuskirjallisuutta sekä asiantuntija-artikkeleita. Tavoitteena on näiden lähteiden perusteella saada arvioitua kotimaisen täydennysveron kaksinkertaisen verotuksen riskejä Pilari 2 sääntelyn sisällä. Oikeuskäytännöllä ei ole tutkielmassa merkittävää roolia, koska GloBE-sääntely on verrattain uutta, eikä sitä koskevaa vakiintunutta ratkaisukäytäntöä ole vielä olemassa.

Tutkielman rakenne on kolmijakoinen, ensiksi käsitellään aiheen taustoja käymällä läpi verosuunnittelun ja verokilpailun teemoja ja BEPS-hankkeen sekä GloBE-sääntöjen taustaa. Tämän jälkeen luvussa kaksi käsitellään GloBE-sääntelyn systematiikkaa kuten soveltamisalaa, laskennan keskeisiä elementtejä, täydennysverolajeja sekä vertaisarviointiperusteista ehtojen täyttävyyden statusta.

²⁰ Hirvonen, 2011, s.36

Kolmannessa luvussa syvennyttään kaksinkertaisen verotuksen käsitteeseen ja analysoidaan kotimaisen täydennysveron soveltamiseen liittyviä kaksinkertaisen verotuksen riskejä. Viimeisimpänä koetaan keskeiset havainnot ja esitetään tutkielman kannalta merkittävät johtopäätökset.

2 GloBE-sääntely

2.1 Yleistä

Tässä luvussa tavoitteena on muodostaa kokonaiskuva pilari 2-sääntelyn eli GloBE-sääntöjen systematiikkaan ja sen lainsäädännölliseen toteutukseen. Sääntelyä käsitellään järjestelmän tasolla. Johdun sääntelyn globaalista luonteesta ja laajasta yhtenäisestä rintamasta joka IF-kehysten työhön on osallistunut, voidaan todeta linjausten olevan sisällöltään hyvin samankaltaisia kaikissa mallisääntöjä soveltavissa maissa. Sääntelyn toimintaan ja toteutukseen syventyminen on tutkielman kannalta välttämätöntä, jotta voidaan arvioida kotimaisen täydennysveron mahdollisia riskejä kaksinkertaiseen verotukseen.

2.2 Soveltamisala

GloBE-sääntelyä sovelletaan konserniyksiköihin, jotka kuuluvat suureen monikansalliseen konserniin.²¹ Suurena ja monikansallisena pidetään konsernia, jonka emoyksikön konsernitilinpäätöksen mukaiset vuotuiset tuotot ylittävät 750 miljoonaa euroa vähintään kahtena viimeisestä neljästä nykyistä tilikautta edeltävästä tilikaudesta. Mallisääntöjen 1 luvun 1.2.1 artiklan mukaan monikansallisella konsernilla tarkoitetaan konsernia, johon kuuluu vähintään yksi yksikkö tai kiinteä toimipaikka, joka ei sijaitse konsernin ylimmän emoyksikön lainkäyttöalueella. EU:n minimiverodirektiivin mukaan kotimainen konserni on sellainen konserni, jonka kaikki konserniyksiköt sijaitsevat samassa Euroopan unionin jäsenvaltiossa.

Mallisääntöjen artiklan 1.5 mukaan soveltamisalasta on rajattu pois tiettyjä yksiköitä, eli ne eivät ole verovelvollisia vähimmäisverosääntelyssä. Näitä ei pidetä GloBE-sääntelyn mukaan sellaisina yksiköinä, jotka olisivat velvollisia suorittamaan vähimmäisveroa, vaikka kuuluisivat konsernitilinpäätöksen piiriin. Vaikka ne eivät ole vähimmäisverosääntelyn mukaisesti verovelvollisia konserniyksiköitä, ne otetaan huomioon liikevaihtorajaa arvioitaessa. Vapautettuja yksiköitä ovat julkisvallan yksiköt, kansainväliset järjestöt, eläkerahastot, voittoa tavoittelemattomat järjestöt, sijoitusrahastot tai kiinteistösijoitusvälineet, jos sijoitusrahasto tai kiinteistösijoitusväline on konsernin ylin emoyksikkö.²² Näiden yksiköiden poissulkeminen tarkoittaa, ettei vähimmäisverosääntely ulotu

²¹ EU-alueella minimiverodirektiivin soveltamisala soveltuu myös suuriin kotimaisiin konserneihin, jotka ylittävät liikevaihtorajan.

²² OECD, 2023, s. 21 Vapautettu yksikkö voi olla konsernin emoyksikkö, jolloin vähimmäisverotus voi soveltua konsernin muihin yksiköihin, mikäli ne eivät myös ole vapautettuja.

julkisiin tai yleishyödyllisiin toimijoihin mutta samalla se estää niiden käyttämisen liikevaihtorajan kiertämiseksi.

2.3 GloBE laskennan pääpiirteet

Vähimmäisverosääntelyn soveltamiseksi irrallisena olemassa olevista tuloverotusmalleista GloBE-mallissäännöissä on määritetty mitä konserniyksiköiden verotettavalla tulolla tarkoitetaan ja millä perusteella se lasketaan. Näin syntyy GloBE-järjestelmän sisäinen veropohja, joka ei perustu kansalliseen verotettavaan tuloon vaan konsernitilinpäätökseen ja mallisääntöihin. Mallisääntöjen kolmannessa luvussa käsitellään GloBE- tuloksen tai tappion laskentaa ja viidennessä luvussa efektiivisen veroasteen sekä täydennysveron laskentaa. GloBE-laskenta tehdään tilikausikohtaisesti, tällöin veroaste ja täydennysvero määräytyvät siten, että muutokset konsernirakenteessa tai verokannustimissa heijastuvat suoraan vähimmäisveron tasoon. Tutkielman kannalta on oleellista tutustua näihin laskentamenetelmiin, arvioitaessa kotimaisen täydennysveron ja kaksinkertaisen riskejä.

2.3.1 GloBE tulos

GloBE-tulos muodostaa vähimmäisverojärjestelmän sisäisen tulokäsitteen. Se on konsernien lainkäyttöaluekohtainen, hyväksytyin tilinpäätösstandardin mukainen tilinpäätösperusteinen tulo, jolla arvioidaan konsernin verorasitetta ja mahdollista täydennysveroa.²³ GloBE-tuloksella pyritään luomaan yhtenäinen ja kansallisista verolainsäädännöistä erillinen veropohja vähimmäisverosääntelyn toteuttamiseksi.

GloBE-tulos tai tappio muodostuu, kun konsernitilinpäätöksen mukaista tulosta oikaistaan sääntöjen edellyttämällä lisäyksillä ja vähennyksillä, joita ei sääntelyssä ole katsottu vähennyskelpoisiksi tai GloBE-tulon piiriin kuuluviksi.²⁴ Näillä oikaisulla varmistetaan, että sääntelyn mukaisesti laskettu lainkäyttöaluekohtainen tulos on vertailukelpoinen riippumatta konsernin sijaintipaikasta. Kunkin lainkäyttöalueen konserniyksiköiden tulokset kootaan yhteen, jolloin muodostuu määritelty tulos, jota käytetään efektiivisen veroasteen ja täydennysveron laskentaan kyseisellä lainkäyttöalueella. Tämä korostaa GloBE-järjestelmän luonnetta konsernitasoisena, täydennysvero ei perustu yksittäisen yhtiön verotukseen vaan konsernin yhteenlaskettuun tulokseen lainkäyttöalueella.

²³ OECD, 2021, s. 52 mm. IFRS, US GAAP, EU-jäsenvaltioiden kirjanpitosääntelyt.

²⁴ Id. s. 16, Konserniyksikön kirjanpidon tulosta oikaistaan seuraavien erien määrällä: 1) nettoverokulut; 2) laskennan ulkopuolelle rajatut osingot; 3) laskennan ulkopuolelle rajatut luovutusvoitot tai -tappiot; 4) sisällytetyt uudelleenarvostusmenetelmän mukaiset voitot tai tappiot; 5) voitot tai tappiot laskennan ulkopuolelle 6 artiklan 3 momenttia sovellettaessa rajattujen varojen ja velkojen luovutuksista; 6) epäsymmetriset valuuttakurssivoitot ja -tappiot; 7) kelvottomat kulut; 8) aiempia kausia koskevat virheet ja kirjanpitoperiaatteiden muutokset; ja 9) kertyneet eläkekulut.

2.3.2 Efektiivinen veroaste ja täydennysvero

ETR (Effective Tax Rate, *efektiivinen veroaste*) ja täydennysvero ovat vähimmäisverosäätelyssä keskeisessä roolissa. ETR-laskennalla arvioidaan vastaako verorasitus vähimmäisverokantaa ja syntyykö konsernille suoritettavaa täydennysveroa. ETR lasketaan jakamalla oikaistut huomioon otavat verot lainkäyttöalueen GloBE-tuloksella. Konsernin tilinpäätöksen mukaisiin veroihin sovelletaan vastaavia oikaisuja kuin GloBE-tuloksen laskennassa, jotta verot ja tulos ovat keskenään vertailukelpoisia.²⁵ ETR saadaan määritettyä seuraavalla kaavalla:

$$\text{Lainkäyttöalueen efektiivinen veroaste} = \frac{\text{Huomioitavat verot alueella}}{\text{Määritetty GloBE – tulos alueella}}$$

Mikäli ETR jää vajaaksi vähimmäisverokannasta, on konsernilla aliverotettua voittoa alueella. Täydennysveron määrä lainkäyttöalueella lasketaan vähimmäisverokannan ja ETR:n erotuksen perusteella konsernin aluekohtaisesta määritetystä tuloksesta, josta on vähennetty tietyt substanssiperusteiset erät.²⁶ Yksinkertaistettuna täydennysvero lainkäyttöalueella lasketaan seuraavalla kaavalla:

$$\text{Täydennysvero} = (\text{Vähimmäisverokanta} - \text{ETR}) \cdot (\text{GloBE tulos} - \text{Substanssivähennys})$$

ETR-laskennan tekninen rakenne on olennainen ymmärtää, sillä kotimaisen täydennysveron ja muiden täydennysverosäätelyjen eri tavat huomioida veroja voivat johtaa tilanteisiin, joissa samaan GloBE-tuloon kohdistuu useita päällekkäisiä verorasitteita.

2.4 Täydennysverolajit

GloBE-säätelyssä verotus rakentuu kolmesta toisiinsa tukeutuvasta täydennysverosäätelmästä: kotimainen täydennysvero (Domestic top up tax, DMTT), tuloksilukemissääntö (Income inclusion rule, IIR) ja aliverotettujen voittojen sääntö (Undertaxed profits rule, UTPR). Nämä muodostavat hierarkkisen kokonaisuuden, jolla vero kannetaan ensisijaisesti tulon syntyvaltiossa DMTT:n avulla, toissijaisesti konsernin emoyhtiön (Ultimate parent entity, UPE) sijaintivaltiossa IIR:n perusteella ja viimesijaisesti muiden konserniyksiköiden sijaintivaltioiden kesken UTPR-sääntönohjalla.

²⁵ OECD, 2021, s. 23, Veron huomioimisessa osaksi ETR:än laskentaa olennaista on veron luonne. Täydennysverot, kulutusverot, valmisteverot ja sosiaaliturvamaksut eivät ole luonteeltaan sellaisia, jotka otettaisiin huomioon ETR:n laskennassa.

²⁶ Id. s. 30, Substanssiperusteinen vähennys muodostuu tietyistä prosenttiosuudesta lainkäyttöalueen aineellisista käyttöomaisuushyödykkeistä ja palkoista.

Mallisäännöt määrittävät soveltamisjärjestyksen ja kuinka eri sääntöjen perusteella määräytyvät täydennysverot otetaan huomioon toisiinsa nähden. Kaikkien täydennysverolajien perustana on GloBE-laskennan määritelty tulos, jonka perusteella ETR ja mahdollinen täydennysveron määrä lasketaan.²⁷ Näiden täydennysverosääntöjen hierarkia ja keskinäinen vuorovaikutus ovat keskeisiä sen arvioimisessa, miten täydennysvero jakautuu valtioiden välillä ja millaisissa tilanteissa samaan tuloon voi kohdistua kaksinkertaista täydennysverotusta.

2.4.1 Kotimainen täydennysvero

DMTT on sääntelykokonaisuuden ensisijainen täydennysverosääntö. Säännön lähtökohtana on, että tulon lähdevaltio voi periä itse DMTT:n avulla täydennysveron sen sijaan, että verotusoikeus jakautuisi muille lainkäyttöalueille IIR- tai UTPR-säännön perusteella. DMTT:tä voidaan pitää kannustimena valtioille osallistua GloBE-sääntelyyn. Mikäli jollakin lainkäyttöalueella DMTT:tä ei ole otettu käyttöön, jokin muu valtio voi IIR- tai UTPR-sääntöä soveltamalla verottaa siellä syntyneen matalasti verotetun tulon. Tulon syntyvaltion näkökulmasta on näin ollen houkuttelevampaa verottaa alueellaan syntyvää tuloa itse sen sijaan, että antaa verotusoikeuden siirtyä toisille valtioille.²⁸

Kolmannen luvun analyysissä tutkitaan, missä määrin kotimainen täydennysvero otetaan huomioon IIR- ja UTPR-sääntöjen soveltamisessa ja milloin vaarana on sekä lähdevaltion että toisen valtion täydennysverosääntöjen soveltaminen samaan tuloon.

2.4.2 Tuloksilukemissääntö

Tuloksilukemissääntö on GloBE-sääntelyn toissijainen sääntö ja ensisijainen rajat ylittävä sääntö. Säännön lähtökohtana on UPE:n sijaintivaltion oikeus kantaa täydennysveroa silloin kun jossakin toisessa lainkäyttöalueessa GloBE-tulon ETR jää alle 15 % vähimmäisverokannan, eikä täydennysveroa ole peritty täysimääräisesti DMTT-säännön nojalla. Tällöin toisaalla matalasti verotettu GloBE-tulo luetaan UPE:n sijaintivaltiossa verotettavaksi tuloksi täydennysverona. IIR-säännön asema ensisijaisena rajat ylittävänä sääntönä on olennainen arvioitaessa kotimaisen täydennysveron kaksinkertaisen verotuksen tilanteita.

²⁷ OECD 2021, s.28

²⁸ Peters, 2023, s. 557

2.4.3 Aliverotettujen voittojen sääntö

Aliverotettujen voittojen sääntö on viimesijainen sääntö GloBE-sääntelyssä. Säännön tarkoituksena on varmistaa, että konsernin matalasti verotettu tulo saadaan vähimmäisverokannan tasolle myös tilanteissa, joissa DMTT- ja IIR-säännöt eivät siihen johda, esimerkiksi silloin, kun UPE sijaitsee valtiossa, joka ei ole sovellu GloBE-sääntelyä tai ei ole ottanut IIR-sääntöä käyttöön.

UTPR toimii siten, että jäljelle jäävän täydennysveron määrä allokoidaan sellaisten lainkäyttöalueiden kesken, jotka soveltavat UTPR sääntöä, ja joissa sijaitsee matalasti verotetun konsernin konserniyksiköitä. Verotusoikeuden allokointi perustuu mallisäännöissä määriteltyihin jakoperusteisiin.²⁹ Allokointiin valitut perusteet (esim. konserniyksiköiden työntekijät ja varat) vähentävät kannustimia kilpailla verotusoikeudesta UTPR-sääntöä soveltavien valtioiden välillä.

Mallisääntöjen mukaan UTPR-säännön soveltaminen voidaan toteuttaa vähennysten epäämisenä tai lisäverona, joka korottaa UTPR-sääntöä soveltavassa valtiossa sijaitsevan konserniyksikön verorasitetta siten, että konsernin maailmanlaajuisesti matalasti verotetut määritetyt voitot ovat täysimääräisesti verotettu vähimmäisverokannan mukaisesti. Esimerkiksi Euroopan unionin direktiivi jättää jäsenvaltioille liikkumavaraa sen suhteen, kuinka UTPR toteutetaan kansallisessa lainsäädännössä. Olennaista on tuloksen yhteensopivuus GloBE-mallisääntöjen kanssa ja vähimmäisveroasteen saavuttaminen.

UTPR:n ja muiden täydennysverosääntöjen yhteensovittaminen voi johtaa toimivaltaristiriitoihin ja verosopimusten mukaisten verotusoikeuksien päällekkäisyyksiin.³⁰ Sääntöjen vuorovaikutus aikaisemman sääntelyn kanssa on teema, johon luvussa kolme palataan tarkemmin.

2.5 Ehdot täyttävyyden status ja QDMTT-Safe Harbour

2.5.1 Common approach ja qualified status

GloBE-sääntely on luonteeltaan niin sanottu common approach -ratkaisu, ei valtioita sitova monenkeskinen sopimus.³¹ IF-kehukseen kuuluvia valtioita ei velvoiteta ottamaan GloBE-sääntöjä käyttöön kansallisessa lainsäädännössään. Jos valtio kuitenkin implementoi GloBE-säännöt, sen odotetaan tapahtuvan yhdenmukaisella tavalla GloBE-mallisääntöjen, kommentaarien ja hallinnollisten

²⁹ OECD, 2021, s. 13–14 UTPR allokointi lasketaan konserniyksiköiden työntekijämäärien ja aineellisen käyttöomaisuuden suhdeluvuilla.

³⁰ Debelva & De Broe, Pillar 2: An Analysis of the IIR and UTPR from an International Customary Law, Tax Treaty Law and European Union Law Perspective, Intertax, 2022, 902-903

³¹ OECD, 2025, s. 2

ohjeistusten kanssa. Tämä ratkaisu luo tarpeen järjestelylle, jossa kansallisten lainsäädäntöjen yhdenmukaisuus voidaan varmistaa. Ilman koordinoitua valvontamekanismia kansalliset toteutukset olisivat vaarassa eriytyä mallisäännöistä ja heikentää järjestelmän toimivuutta.

Ehdot täyttävyyden statusta koskeva arviointi on luotu tätä ongelmaa varten. IF varmistaa siirtymävaiheen kvalifiointiprosessilla, että kansalliset toteutukset vastaavat mallisääntöjä.³² Kun jokin kansallinen sääntely katsotaan IF:n kvalifiointiprosessissa ehdot täyttäväksi, se lisätään OECD:n central record -rekisteriin ja se katsotaan ehdot täyttäväksi.³³

Tällöin muut valtiot voivat lähtökohtaisesti luottaa siihen, että kyseisen lainkäyttöalueen ehdot täyttävä kotimainen täydennysvero (Qualified Domestic Top up Tax, QDMTT) nostaa mahdolliset aliverotetut voitot vähimmäisverokannan tasolle. GloBE-sääntöjen mukaan muiden valtioiden IIR- ja UTPR-säännöt ottavat lainkäyttöalueella suoritetun QDMTT:n huomioon siten, ettei samaan aliverotettuun voittoon periaatteessa voi kohdistua useita sääntelyn sisäisiä täydennysveroja.³⁴

Näin ehdot täyttävyyden status toimii mekanismina, jonka avulla kotimaisen täydennysveron suorittaminen lähtökohtaisesti sulkee pois saman tulon täydennysverottamisen toisessa lainkäyttöalueessa. Kvalifiointiprosessin rajaukset ja valtioiden mahdollisesti poikkeavat tulkinnat voivat johtaa tilanteisiin, joissa tämä lähtökohta ei toteudu, mikä luo riskejä täydennysverosääntöjen päällekkäiselle soveltamiselle.

2.5.2 QDMTT Safe harbour

Ehdot täyttävän kotimaisen täydennysveron tueksi GloBE-sääntelyssä on luotu QDMTT-safe harbour -järjestely. Sen tarkoituksena on varmistaa, että silloin kun lainkäyttöalueella sovelletaan GloBE-mallisääntöjen mukaista QDMTT:tä, samaan voittoon ei enää kohdistuisi IIR- tai UTPR-sääntöjen mukaisia verorasitteita.³⁵ Safe harbourin soveltuessa kyseisen lainkäyttöalueen GloBE-täydennysveron määrän katsotaan olevan nolla, jolloin muilla valtiolla ei ole sääntöjen puitteissa GloBE-sääntöihin perustuvaa verotusoikeutta.³⁶

QDMTT-safe harbour ei korvaa ehdot täyttävyyden statusta vaan tukee sitä. Lähtökohtana on, että kotimainen täydennysvero on ehdot täyttävä, ja tiettyjen safe harbour lisävaatimusten mukainen.

³² OECD, 2025, s.2

³³ OECD, Central Record of Legislation with Transitional Qualified Status, 2025, s. 3

³⁴ OECD, Qualified Status under the Global Minimum Tax – Questions and Answers, 2025, s.2

³⁵ OECD, 2023, s. 77-79

³⁶ Ibid.

Tarkoituksena on tukea GloBE-mallisääntöjen periaatetta siitä, että aliverotetun voiton ensisijainen verotusoikeus on sillä valtiolla, jonka alueella aliverotettu voitto syntyy.

Käytännössä safe harbour ei kuitenkaan sovellu kaikkiin tilanteisiin, joissa QDMTT on muodollisesti ehdot täyttävä. Sen soveltamisedellytyksiin ja rajoituksiin liittyy siten olennainen kysymys siitä, missä määrin ehdot täyttävä QDMTT tosiasiallisesti estää saman tulon kaksinkertaisen verotuksen IIR- ja UTPR-sääntöjen kanssa vähimmäisverosääntelyssä.

Yhteenvetona voidaan todeta, että GloBE-sääntely muodostaa monikerroksisen toisiinsa kytkeytyvän sääntökokonaisuuden, jossa kotimainen täydennysvero, tuloksilukemis- ja aliverotettujen voittojen säänot sekä ehdot täyttävyyden status ja QDMTT-safe harbour jakavat verotusoikeuden valtioiden välillä. Seuraavassa luvussa tarkastellaan, millaisissa tilanteissa näin ei käy ja kotimaisen täydennysveron soveltaminen voi käytännössä johtaa kaksinkertaiseen verotukseen.

3 QDMTT ja kaksinkertaisen verotuksen riskit

3.1 Yleistä

Tässä luvussa tarkastellaan, millaisia kaksinkertaisen verotuksen riskejä kotimaisen täydennysveron soveltaminen voi aiheuttaa. Edellisessä luvussa GloBE-sääntelyä lähestyttiin järjestelmän tasolla sen rakenteen, keskeisten käsitteiden ja toteutuksen kautta. Tässä luvussa näkökulma siirtyy siihen, millaisia jännitteitä ja päällekkäisyyksiä vähimmäisverojärjestelmä voi synnyttää erityisesti kotimaisen täydennysveron osalta.

3.2 Kaksinkertainen verotus

Kaksinkertainen verotus on rajat ylittävässä liiketoiminnassa tuttu ilmiö. Perinteisesti se on jaoteltu juridiseen ja taloudelliseen kaksinkertaiseen verotukseen. Juridisessa kaksinkertaisessa verotuksessa sama verovelvollinen suorittaa samasta tulosta kahdelle tai useammalle valtiolle, kun taas taloudellisessa kaksinkertaisessa verotuksessa samasta tulosta suorittaa veroa useampi verovelvollinen.³⁷ Tällaisia tilanteita voi syntyä esimerkiksi, kun kaksi valtiota katsoo saman yhtiön verotuksellisesti kotipaikakseen, tai kun saman konsernin eri yksiköihin kohdistuu verotusta saman tulon osalta.

Aluksi on syytä todeta, että kaksinkertainen verotus ei kansainvälisessä verotuksessa ole kategorisesti kiellettyä tai aina edes moitittavaa.³⁸ Juridiseen kaksinkertaista verotukseen on pyritty puuttumaan monin keinoin, ja taloudellinen kaksinkertainen verotus on hyväksyttävä ilmiö. Kaksinkertainen verotus toteutuessaan voi heikentää kannustimia yritystoiminnan harjoittamiseen, mutta valtiot ovat joissakin tilanteissa tietoisesti hyväksyneet kaksinkertaisen verorasitteen syntymisen esimerkiksi veropohjansa turvaamiseksi tai aggressiivisen verosuunnittelun torjumiseksi.³⁹

Perinteisesti kaksinkertaista verotusta on pyritty lieventämään tuloverosopimusten ja kansallisten yksipuolisten lievennysmenetelmien avulla. Keskeisiä menetelmiä ovat olleet erilaiset vapautus- ja hyvitysmenetelmät. Pilarissa 2 kaksinkertaisen verotuksen kysymys kytkeytyy globaaliin vähimmäisveroon. Kirjallisuudessa Pilari 2 sääntelyn päätarkoituksena on nähty aggressiivisen verosuunnittelun globaalin vähentämisen ohella haitallisen verokilpailun kitkeminen siten, että suurten

³⁷ OECD, 2017, s. 376

³⁸ Helminen, 2003, s. 135 Esim. Suomen solmimissa verosopimuksissa ei mainita yhteistyön tarpeesta kaksinkertaisen verotuksen poistamiselle. ks. myös Helminen, 2014, s. 392–412 EU-oikeudestakaan ei löydy periaatetta, joka yleisesti velvoittaisi poistamaan kaksinkertaista verotusta.

³⁹ Soom, 2020, s. 273 ks. myös Peeters–Vanneste, 2020, s. 14

monikansallisten konsernien voittoja verotetaan vähintään 15 % efektiivisellä verorasitteella.⁴⁰ On korostettu, että GloBE-sääntelyn painopiste on verokannan alarajan asettamisessa, eikä kaksinkertaisen verotuksen poistamisessa. Veronkanto ei ole riippuvasta siitä, mille valtiolle verotusoikeus viime kädessä kuuluu, kunhan kokonaisverorasite ylittää 15 % vähimmäisverokantaan.⁴¹

Tässä tutkielmassa kaksinkertaisen verotuksen riskillä viitataan tilanteisiin, joissa kotimaisen täydennysveron soveltaminen johtaa siihen, että samaan tuloon kohdistuu useampi vähimmäisverorasite ilman, että GloBE-sääntöjen mekaniikka estää verorasitteen kumuloitumisen. Se, luokitellaanko yksittäiset tilanteet juridiseksi vai taloudelliseksi kaksinkertaiseksi verotukseksi ei ole tämän tutkielman kannalta ratkaisevaa.

3.3 QDMTT ja kaksinkertainen verotus GloBe-sääntelyn sisällä

QDMTT:n ja kaksinkertaisen verotuksen riskiä on mahdollista tarkastella monesta näkökulmasta. Kirjallisuuden perusteella riskit on luontevaa jakaa kahteen ryhmään: GloBE-sääntelyn sisäisiin ja sen ulkopuolisiin riskeihin. Tässä tutkielmassa keskitytään ensisijaisesti GloBE-sääntelyn sisäisiin riskeihin. Tässä luvussa tutkitaan saatavilla olevan kirjallisuuden pohjalta sellaisia tilanteita, joissa QDMTT:n soveltaminen ei estä muiden sääntöjen soveltamista samaan tuloon, lisäten todennäköisyyttä päällekkäisille verorasitteille.

Kirjallisuudessa on tunnistettu ongelmalliseksi mm. se, että Pilari 2 ei voi toimia ilman Pilarin 1 yhteisesti hyväksytyä tulon allokationsääntöä. Lisäksi kotimaisten täydennysverojen suunnittelusta on nostettu esille rakenteellisen ohjauksen puute.⁴² Empiirisessä tarkastelussa on myös huomattu, että verorasitteen lopulliseen muodostumiseen vaikuttaa paljon, mitä sääntöä soveltamalla täydennysverotus suoritetaan.⁴³ Lisäksi laskennan sisäisillä tekijöillä kuten substanssiperusteisella vähennyksellä on havaittu olevan riski luoda verokilpailun ja verorasitteen päällekkäisyyksiä.⁴⁴

Näiden havaintojen perusteella GloBE-sääntelyn sisäiset riskit voidaan jäsentellä kolmeen ryhmään: allokation ja laskennan hajanaisuus, common approach ja soft law- luonne sekä ajalliset erot ja moniomisteiset rakenteet.

⁴⁰ Dourado – Englisch, 2022, s. 670

⁴¹ Bammens – Bettens, 2023, s. 158. Bammens ja Bettens korostavat OECD:n omaa kuvausta, toteavat että sääntely keskittyy miniverotason voimaansaattamiseen.

⁴² Noked, 2022, s. 683

⁴³ Baraké ym. 2022, s. 689

⁴⁴ Bammens – Bettens, 2023, s. 155 ”the combination of the substance based carve-out and the qualified domestic minimum top up tax (QDMTT) could result in a new form of tax competition” ja siten muuttaa järjestelmän vaikutusta verotusoikeuden ja verorasitteen jakautumiseen.

3.3.1 Allokaatio ja laskennan hajanaisuus

Kaksinkertaisen verotuksen riski kasvaa, mikäli valtioiden näkemykset GloBE-laskennan tuloksista poikkeavat toisistaan. Laskennan hajanaisuus on osoitettu todennäköiseksi ongelmaksi kirjallisuudessa. Lisäksi verotusoikeuden, ja verotettavan tulon allokaatio ovat teemoja, jotka muodostavat merkittävän riskin kaksinkertaiselle verotukselle.

Avi-Yonah ja Kir ovat korostaneet, että ilman pilari yhden tuomaa velvoittavaa yhteistä sääntöä lähdevaltion käsitteen suhteen, kukin valtio voi omaan sääntelynsä ja sen tulkintaan nojaten katsoa saman aliverotetun GloBE-tulon kuuluvan omaan veropohjaansa ja soveltaa siihen QDMTT-sääntöä, vaikka sääntelyt nojaavat samoihin mallisääntöihin. Koska ensimmäinen pilari on vielä vaiheessa, voi QDMTT:n kansalliset soveltamisalat laajentua tavalla, joka johtaa verotusoikeuden päällekkäisyyksiin. Useat valtiot voivat teoriassa omasta näkökulmastaan perustellusti pitää samoja voittoja veronalaisina, mikä kasvattaa kaksinkertaisen verotuksen riskiä.⁴⁵

QDMTT:n laskentaa ei ole sidottu tarkkaan malliin, joten kansallisten toteutusten suunnittelu perustuu mallisääntöjen noudattamisen oletukseen. Järjestelmä rakentuu osittain kansallisten valintojen varaan. Noked on tuonut esille, että valtiot voivat pyrkiä valinnanvapautensa rajoissa säätämään sellaisen QDMTT:n joka pitää sisällään konserneille myönteisiä poikkeamia mallisäännöistä, mutta täyttäisi silti ehdot täyttävyyden statuksen kriteerit.⁴⁶ Tällaisissa tapauksissa ei ole selvää, missä määrin mallisäännöistä on mahdollista poiketa ja saavuttaa ehdot täyttävyyden status sääntelylleen. Epävarmuus tältä osin tarkoittaa käytännössä sitä, että konsernin suorittamaa QDMTT:tä ei välttämättä tulkita samoin tavoin kaikissa valtioissa, jotka soveltavat GloBE-sääntöjä. Osa voi lukea sen QDMTT:ksi ja katsoa täydennysveron syntyalueelta olevan katettu, toiset sivuuttavat sen tai lukea sen mukaan osittain. Tällöin samaan tuloon voi helposti kohdistua useampi täydennysverorasite.

Mallisäännöt sallivat QDMTT:n osalta poikkeamisen GloBE-sääntöjen laskentaperusteista ja hyväksyttävistä tilinpäätösstandardeista. Englisch kuvaa kaksi tilannetta, joissa yksi valtio soveltaa konsernille tiettyä edulliseksi miellettyä tilinpäätösstandardia emoyhtiövaltiona IIR-laskennassaan, ja tulon lähdevaltiossa sovelletaan QDMTT:n laskennassa sovelletaan toista, ei niin edullista standardia.⁴⁷ Molemmissa tapauksissa keskeinen ongelma on, ettei allokaatio ja mittausratkaisut kohtaa,

⁴⁵ Avi Yonah – Ajitesh Kir, 2024, s. 591 Yonah ja Kir toteavat, että ilman Pilarin 1 allokaatiosääntöjä ei ole rajoitusta sille, kuinka moni valtio voi soveltaa QDMTT:tä, mikä voi johtaa kaksinkertaiseen verotukseen.

⁴⁶ Noked, 2022, s. 684 ”Some countries may consider adopting domestic minimum taxes that have MNE-friendly deviations from the Model Rules but are still considered as QDMTTs.” ja lisäksi korostaa, että mallisäännöt sallivat tällaisia poikkeamia

⁴⁷ Englisch, 2022, s. 871

joka johtaa eriäviin tuloksiin laskelmissa. Tämä tilinpäätösstandardeista johtuva laskentatapojen eroavaisuus mahdollistaa järjestelmän sisällä useamman verorasitteen samasta jo vähimmäisverotetusta tulosta.

Yhteistä edellä esitetyille tilanteille on, että GloBE-laskelmien sisältö ei ole valtioiden välillä täysin yhdenmukainen. Allokaatio- mittaus ja ajoituserot voivat johtaa tilanteisiin, joissa QDMTT:n perusteena ollut aliverotettu tulo ei vastaa muita sääntöä soveltavan valtion laskennallista näkemystä samasta tulosta. Näissä tilanteissa samaan tuloon voi kohdistua useampi täydennysverorasite ilman, että järjestelmä estää kumuloitumisen.

3.3.2 Common Approach ja soft law- problematiikka

Toinen riskikokonaisuus liittyy siihen, mille normatiiviselle perustalle GloBE-sääntely muodostuu. Mallisäännöt, kommentaari ja hallinnollinen ohjeistus ovat IF:n piirissä työstettyjä keskeisiä dokumentteja, joihin kansalliset toteutukset perustuvat. IF-jäsenet ovat sitoutuneet soveltamaan näitä dokumentteja common approach- menetelmällä. Mallisääntöjen käyttöönotto vapaaehtoista, mutta jos ne otetaan käyttöön, niiden odotetaan johtavan yhdenmukaiseen lopputulokseen em. dokumentteja vastaavalla tavalla.⁴⁸

Kuten todettu, näiden dokumenttien luonne ei ole juridisesti sitova vaan informatiivinen. Hrdlicka luonnehtii dokumentaatiota nimenomaisesti soft law- kokonaisuudeksi ja osoittaa esimerkiksi Euroopan unionin minimiverodirektiivin ja hallinnollisen ohjeistuksen välillä eroja, joita on yritetty kuroa umpeen viittaamalla OECD:n materiaaliin direktiivin johdanto-osassa.⁴⁹ Viittauksella pyritään antaa OECD:n myöhemmälle ohjeistukselle mahdollisuus muuttaa QDMTT:n sisältöä ilman muutosta lainsäädäntöön. Tämä parantaa sääntelyn joustavuutta, mutta heikentää oikeusvarmuutta sekä verovelvollisen että veronsaajien näkökulmasta.

QDMTT:n kannalta keskeinen ehdot täyttävyyden status ja mahdollinen QDMTT-safe harbour perustuvat IF:n vertaisarviointiin. Hallinnollinen ohjeistus kiteyttää mallisääntöjen määritelmän siten, että kotimaisen vähimmäisveron on oltava sääntöihin nähden vaikutuksiltaan vastaava (**functionally equivalent**). Sen tulee noudattaa sekä sääntöjen rakennetta, että mukautua lopputuloksiin, jotka eivät systemaattisesti alita GloBE:n mukaista täydennysveroa.⁵⁰ Arviointi tapahtuu IF:n toimesta, ja tulos julkaistaan ”central record” luettelona, joita verohallinnot voivat käyttää apuna

⁴⁸ Hrdlicka, 2024, s. 602

⁴⁹ Id. s. 616

⁵⁰ Id. s. 607-608

tulkinnassa. Nämäkin ovat luonteeltaan informatiivisia, eivätkä ne muodollisesti sido, kun IIR- tai UTPR-sääntöä sovelletaan.⁵¹

Noked korostaa tämän asetelman avaavan liikkumavaraa ja mahdollisuuden konfliktille. IF:lle on annettu mandaatti jakaa lisäohjeita ja antaa QDMTT-status kansallisille toteutuksille, jotka se toteaa ehdot täyttäksi.⁵² Epäselväksi jää, kuinka pitkälle kansallinen sääntely voi eriytyä mallisäännöistä säilyttäen funktionaalisen ekvivalenssin.⁵³ Jos jokin valtio katsoo oman toteutuksensa täyttävän kriteerit, ja vertaisarviointi IF:ssä tukee tulkintaa, mutta toinen valtio tulkitsee samoja normeja eri tavoin, voi samaan valtioon kohdistua useamman säännön mukainen verorasite.

Myös OECD:n hallinnollinen ohjeistus osoittaa, että soft law- ja common approach- luonne sisältää useita tulkinnanvaraisia riskejä. Esimerkiksi huomioitujen ja lykkääntyneiden verojen käsittely, substanssiperusteisen vähennyksen yksityiskohdat sekä QDMTT Safe harbouriin liittyvät switch off -tilanteet on jouduttu täsmentämään, johtuen valtioiden eriävistä tulkinnoista.⁵⁴ Tämä osoittaa, että sääntely on osittain jo eriytynyt kansallisissa toteutuksissa mallisäännöistä.

Tilannetta vaikeuttaa se, ettei sääntelykokonaisuuteen liity valtioita velvoittavaa monenvälistä rii-danratkaisumekanismia. Toisin kuin perinteisesti verosopimuksissa, GloBE-sääntely ei sisällä keinoja ratkaista valtioiden välisiä tulkintaerimielisyyksiä. Jos veronsaajat saavat pidättäytyä kiinni omissa tulkinnoissaan, voi seurata tilanne, jossa jokin valtio pitää kiinni IF:n vertaisarvioinnin tuloksesta jonkin kansallisen toteutuksen osalta, kun taas toinen valtio sivuuttaa tämän ja mieltää veron esimerkiksi huomioitaviin veroihin, johtaen tulon osalta IIR- tai UTPR-säännön soveltamiseen.

Yhteenvetona institutionaaliseen luonteeseen voidaan todeta, että toisaalta se mahdollistaa suhteellisen nopean ja joustavan vähimmäisverosääntelyn käyttöönoton maailmanlaajuisessa mittakaavassa. Tämä joustavuus ja ohjaavien mallisääntöjen informatiivinen luonne tarkoittaa, ettei mikään valtio

⁵¹ OECD, 2025, s. 3-6 Peer review menettelyn todetaan olevan ”Common assessment of the qualified rule status of the IIR, UTPR, and DMTT, as well as the eligibility for the QDMTT Safe Harbour” ja että ”The central record sets out those jurisdictions whose minimum tax legislation has completed the process for the transitional qualification mechanism and secured transitional qualified status. The fact that a jurisdiction’s legislation is not included in this central record does not mean that the legislation is not qualified” ks. myös De Wilde, Two Pillars early ’25: Ridiculousness, Kluwer International Tax Blog, 2025, De Wilde problematisoi, ettei lista ”provide for a mutual recognition of countries’ interpretation of their domestic Pillar Two rules” ja että maat halutessaan voivat ”impose some extraterritorial top-up taxes on top of some domestic minimum top-up taxes abroad”, joka käytännössä johtaa kaksinkertaiseen verotukseen GloBE:n sisällä.

⁵² Noked, 2022, s. 684

⁵³ Id. s. 685

⁵⁴ OECD, 2023, s. 45 ”Stakeholders have asked for clarification that an MNE Group is not required to calculate the full amount of Eligible Payroll Costs and Eligible Tangible Assets in order to make any claim for Substance based Income Exclusion whatsoever.” Se, että sidosryhmät joutuvat pyytämään selvennystä sääntelyyn substanssivähennyksen osalta osoittaa tulkinnanvaraisuuden ongelman.

voi olla varma siitä, kuinka sen kansallista toteutusta vähimmäisverosääntelystä arvioidaan muualla tapahtuvissa laskelmissa. Tämä epävarmuus on olennainen osa kaksinkertaisen verotuksen riskiä, jota kotimaisen täydennysveron soveltaminen pitää sisällään.

3.3.3 Ajalliset erot ja moniomisteiset rakenteet

Kaksinkertaisen verotuksen riskin kannalta olennaista on, kenelle tulo ja verot allokoidaan ja miten ne mitataan. Keskeistä on myös, millä ajankohdalla ne otetaan huomioon.⁵⁵ On lisäksi tärkeää huomata kuinka konsernirakenteet moniomisteisuus heijastuu täydennysveron kohdentumiseen. Kirjallisuudessa on huomioitu ajallisten erojen, lykkääntyneiden sekä riidanalaisten veroerien sekä moniomisteisten konsernirakenteiden problemaattisuus vähimmäisverosääntelyn sisällä.

Czoboly on tarkastellut eri verokannustimia, ja todennut niiden kirjanpidollisen käsittelyn keskeiseksi GloBE-sääntelyn sisällä. Erityistä huomiota vaatii se, onko kyseessä väliaikainen vai pysyvä ero. Kannustimet, joiden hyöty perustuu rahan aika-arvoon⁵⁶ nähdään kirjanpidossa tilapäisinä eroina, ja GloBE:n tukeutuneisuus lykkääntyneisiin veroihin tekee näistä kannustimista ETR-laskennan kannalta neutraaleja.⁵⁷ Tällaisia kannustimia pidetään GloBE-yhteensopivina, sillä niihin liittyvä väliaikainen alhainen veroaste kompensoituu yli ajan, mikä näkyy jo nykyhetkessä lykkääntyneessä verovelassa.⁵⁸

Myös Bammens on tarkastellut verojen lykkäämistä ja on nostanut huomionarvoiseksi sen, että vaikka lykkäys ei lisää maksettavan veron kokonaismäärää, täydennysvero voi heikentää tai poistaa lykkäyksen hyötyä. Mikäli tulo kirjautuu tilinpäätökseen aiemmin kuin verotukseen, ja tuloa verotetaan alta vähimmäisverokannan, täydennysvero voi realisoitua jo kyseisessä ajanjaksossa, vaikka tulovero kyseisestä tulosta suoritettaisiin myöhemmin.⁵⁹ Yleisen tuloverotuksen kannalta lykkäys säilyy, mutta vähimmäisvero nostaa osaltaan verorasituksen ajallisesti aikaisemmaksi kuin kansallinen tuloverologiikka tekisi.

Ajallisten erojen neutraali kohtelu edellyttää, että kansallisessa QDMTT-laskennassa lykkääntyneet verot otetaan huomioon tavalla, joka vastaa mallisäännöissä esitettyä periaatetta. OECD:n hallinnollisessa ohjeistuksessa on esitetty ”excess negative tax carry-forward” sääntö niihin tilanteisiin,

⁵⁵ Dziurdz – Marchgraber, 2022, s. 511–517 Kotimaisten verolakien ja konsernitalinpäätösten välillä on olemassa pysyviä eroja, joilla on olennainen vaikutus ETR-laskentaan, lisäksi huomioitujen verojen ajoitus voi vaikuttaa laskennan lopputulokseen.

⁵⁶ mm. välittömät poistot, nopeutetut poistot ja varaston arvostuserot

⁵⁷ Czoboly – Erdős, 2025, s. 365

⁵⁸ Ibid.

⁵⁹ Bammens – Bettens, The Potential Impact of Pillar Two on Tax Incentives, Intertax, 2023, s. 168-169

joissa lykkääntyneiden verojen käsittely voi synnyttää pysyviä eroja. Ohjeistus painottaa, että QDMTT:n on pidettävä sisällään tätä ohjeistusta vastaava mekanismi, joka estää lykkääntyneitä veroja ja ajallisia eroja vääristämästä QDMTT:n ETR-laskentaa.⁶⁰ Kirjallisuudessa on korostettu, että kyseisessä hallinnollisessa ohjeistuksessa määrätty poikkeamat huomioitujen verojen osalta muuttavat sitä, mitkä verot otetaan ylipäätään huomioon QDMTT:n ETR-laskennassa.⁶¹

Näiden havaintojen pohjalta on todettavissa, että mikäli kansallinen toteutus QDMTT:n osalta ei heijasta GloBE-mallisiaäntöjen, hallinnollisten ohjeistusten ja kommentaarien käsittelyä lykkääntyneiden verojen osalta esimerkiksi jättämällä ajallisia eroja huomioimatta taikka käsittelemällä ne pysyvästi ETR:ää alentavina erinä, samaan tuloon voi kohdistua sekä QDMTT-säännön mukainen verorasite, että myöhempanä ajankohtana IIR- tai UTPR-sääntöjen mukaiset rasiitteet. Tällöin kyseessä ei ole enää verorasituksen ajankohdan muutos, vaan GloBE-järjestelmän sisäinen kaksinkertaisen verotuksen riski. Saman tulon verotus kumuloituu ylitse tason, joka syntyisi, mikäli lainkäyttöalueiden käsittely ajallisten erojen osalta olisi yhtenäinen.

Moniomisteisissa rakenteissa kaksinkertaisen verotuksen riski liittyy siihen, miten verorasite jaetaan usean emoyhtiön ja vähemmistöomistajien kesken. Lisäksi huomionarvoista on, ettei mallisiaäntöjen valossa ole täysin selvää minkä osuuden aliverotusta voitosta kukin verosaaja, jonka lainkäyttöalueella moniomisteisen konsernin yksiköitä, voi verottaa.

Bammens on tarkastellut vähemmistöomisteisia tytäryhtiöitä ja todennut, että GloBE-säännöt edellyttävät näiden yksiköiden ETR-laskentaan erityistä sääntelyä. Syynä on, että ylimmällä emolla voi olla useita eri vähemmistöomisteisia yksiköitä samassa lainkäyttöalueessa eri omistajaryhmillä, jotka eivät ole osa suurta monikansallista konsernia.⁶² Jos tällaiset yksiköt käsiteltäisiin puhtaasti lainkäyttöaluekohtaisesti ja niiden tulot ja verot laskettaisiin kaavamaisesti, täydennysvero jakautuisi tavalla joka ei vastaa Pilari 2 sääntelyn tavoitteita.⁶³ Moniomisteisissa rakenteissa kaksinkertaisen verotuksen riski koskee myös sitä, että saman tulon vähimmäisverorasite jakautuu epäsymmetrisesti omistajien välillä.

⁶⁰ OECD, 2023, s. 49-53

⁶¹ Hrdlicka, 2024, s. 612

⁶² Bammens – Bettens, 2023, s. 160 “The reason is that an ultimate parent entity may have ownership interests in several that are minority-owned in the same jurisdiction but with different groups of owners that are not part of the MNE group. In such a scenario, it would not be appropriate to blend the income and taxes of those minority owned entities on a jurisdictional basis. Indeed, if one of

them is subject to a low ETR, the result could be that the top-up tax due to the jurisdiction is allocated in a manner that is not consistent with the objectives of Pillar Two (for instance, if some of the top-up tax would be borne by non-group owners of a different entity).”

⁶³ Ibid.

Hrdlicka korostaa, että hallinnollisen ohjeistuksen mukaan QDMTT:n on ulotuttava kattamaan myös yhteisyritykset, vähemmistöomisteiset yksiköt sekä moniomisteiset konsernit. Lisäksi hän toteaa, että tällaisissa rakenteissa vähimmäisveron tulee kohdistua suoraan konserniyksiköille, joka on poikkeus lainkäyttöaluelajuiseen laskentaan.⁶⁴

Moniomisteisten rakenteiden problemaattisuutta havainnollistaa seuraava yksinkertaistettu esimerkki.

Konserni W harjoittaa toimintaa valtiossa L yhteisyrityksen kautta. Omistajina ovat emoyhtiö A (60 %) valtiossa A ja emoyhtiö B (40 %) valtiossa B. Yhteisyrityksen GloBE-tulo on 100 yksikköä, ja sen ETR-laskennan tulos valtiossa L on 10 %.

Valtio L on ottanut käyttöön QDMTT:n jonka perusteella yhteisyritys maksaa 5 yksikön suuruisen QDMTT:n jolloin valtion L laskennassa ETR nousee vähimmäisverokannan mukaiseksi. Valtio B katsoo, ettei tulo ole enää aliverotettua voittoa eikä kohdistu siihen toimenpiteitä. Valtio A katsoo, ettei alueella L suoritettu QDMTT täytä sen kansallisen toteutuksen IIR-säännön edellytyksiä ehdot täyttävästä DMTT:stä eikä hyväksy sitä laskelmissaan.

Valtiossa A yhteisyrityksen ETR jää edelleen alueelta L 10%, jolloin valtio A soveltaa IIR-sääntöä 60 % omistusosuuden perusteella. A:n maksettavaksi jää IIR-säännön mukaan 3 yksikköä.

Näin samaan yhteisyrityksen tuloon kohdistuu ensin QDMTT valtiossa L ja sen jälkeen IIR-vero valtiossa A, kun taas emoyhtiö B:n omistusosuus jää pelkän QDMTT:n varaan. Esimerkki havainnollistaa, miten moniomisteisessa rakenteessa eri valtioiden tulkinnat QDMTT:n ehdot täyttävästä statuksesta voivat johtaa GloBE-järjestelmän sisäiseen kaksinkertaiseen verotukseen.

Kirjallisuus osoittaa, että sekä ajalliset erot että moniomisteiset rakenteet muodostavat QDMTT:n kannalta herkän rajapinnan. Mikäli kotimainen täydennysvero poikkeaa GloBE-sääntöjen lykkään-tyneitä veroja koskevasta logiikasta tai soveltuu osittain omistettuihin ja moniomisteisiin rakenteisiin tavalla, joka ei huomioi muiden valtioiden IIR- tai UTPR-sääntöjen mukaista verotusta, samaan tuloon voi kohdistua useampi päällekkäinen täydennysverorasite. Tällöin kyse ei ole enää ajoituksen erosta vaan kaksinkertaisen verotuksen riskistä

3.4 GloBE-sääntelyn ulkopuoliset riskitekijät QDMTT:n suhteen

Tähän saakka QDMTT:tä on tarkasteltu GloBE-sääntelyn sisäisenä ilmiönä. Kirjallisuudessa on nostettu esille paljon sellaisia kaksinkertaisen verotuksen riskejä, jotka syntyvät QDMTT:n ja

⁶⁴ Hrdlicka, 2024, s. 610

GloBE-sääntelyn ulkopuolisten sääntöjen yhteisvaikutuksesta. QDMTT voi soveltua esimerkiksi sellaisissa tilanteissa, joissa samaan tuloon kohdistuu jo emoyhtiön sijaintivaltiossa väliyhteisösääntelyn perusteella verorasitetta. Jos QDMTT sivuuttaa väliyhteisösääntelyn verot ETR-laskennassa, eikä kyseinen väliyhteisösääntely tunnista QDMTT:tä hyvitetäväksi veroksi, kaksinkertaisen verotuksen riski on ilmeinen.⁶⁵ Vaikka Euroopan unionin alueella esimerkiksi ATAD:in (Anti-Tax Avoidance Directive)⁶⁶ piirissä QDMTT on hyvityskelpoinen, on mahdollista ettei kolmansien maiden sääntely tarjoa täyttä hyvitystä tai hyvitystä lainkaan.⁶⁷ QDMTT:n kanssa rinnakkain sovellettavat kansalliset tuloverot ja CFC-sääntelyt voivat johtaa tilanteisiin joissa samaan voittoon kohdennetaan useita verorasitteita.⁶⁸

Toinen GloBE-sääntelyn ulkopuolinen riskikokonaisuus liittyy QDMTT:n ja investointisopimusten ja verosopimusverkoston rajapintaan. QDMTT voi käytännössä tehdä tuloverokannustimista tehotomia ja johtaa ristiriitaan solmittujen investointisopimusten kanssa.⁶⁹ Investointisopimukset pitävät sisällään usein turvaa tavanomaisen kaksinkertaisen verotuksen poistamiseen. QDMTT ei kitenkaan sisälly perinteisten verosopimusten sovellusalaan, ja voi johtaa lisäverorasitteeseen.⁷⁰

Tässä tutkielmassa näitä GloBE-sääntelyn ulkopuolisia riskitekijöitä ei analysoida yksityiskohtaisesti. Niiden voidaan kirjallisuuden perusteella katsoa muodostavan merkittävän GloBE-sääntelyn ulkopuolisen riskin kaksinkertaiselle verotukselle. Mutta ne ovat liitännäisiä QDMTT:n asemaan osana laajempaa kansainvälistä vero- ja investointioikeudellista ympäristöä. Tutkielmassa pääpaino on QDMTT:n ja kaksinkertaisen verotuksen riski GloBE-sääntelyn sisäisenä ilmiönä, joten ulkopuoliset riskit jäävät osaltaan huomionarvoiseksi seikaksi korostaen, että sääntely on vielä luonteeltaan uutta ja sen yhteensovittaminen muun sääntelyn kanssa vielä kesken.

⁶⁵ Id. s. 613

⁶⁶ Euroopan Unionin direktiivit, joilla asetettiin unionin alueelle tiettyjä normeja veronkierron estämiseksi ja oikeudenmukaisen verotuksen varmistamiseksi sisämarkkinoilla.

⁶⁷ Ibid.

⁶⁸ Englisch, 2022 s. 869 ks. myös Noked, 2022, s. 684

⁶⁹ Czoboly – Erdős, 2025, s. 369

⁷⁰ Id. s. 370

4 Lopuksi

Olen edellä tarkastellut, millaisia kaksinkertaisen verotuksen riskejä kotimaisen täydennysveron soveltaminen pitää sisällään. Tutkielman keskeinen havainto on, että riski kaksinkertaiselle verotukselle sääntelyn sisällä on olemassa. Kyseessä oleva riski ei synny yksittäisestä ”porsaanreiästä” tai poikkeamasta, vaan useamman tekijän yhteisvaikutuksesta, joka liittyy järjestelmän rakenteeseen ja luonteeseen. Kansallisille toteutuksille jää liikkumavaraa useissa ratkaisevissa kohdissa, mikä voi johtaa eriäviin näkemyksiin sääntelyn keskeisissä laskennoissa. Eroavaisuuksia voi syntyä lainkäyttöalueittain, kuten luvuissa 3.2.1 ja 3.2.3 todettiin. Myös sääntelyn institutionaalinen luonne mahdollistaa poikkeamien syntymisen kuten luvussa 3.2.2 todettiin. Teoriassa edellä tarkastellut piirteet voivat johtaa siihen, että sama voitto näyttäytyy eri lainkäyttöalueiden verohallinnoille erisuurena tai eri tavoin aliverotettuna. Tällöin QDMTT ei toimi ensisijaisena ja ainoana täydennysverona vaan ensimmäisenä kerroksena verorasitteessa, joka kumuloituu.

Kotimainen täydennysvero on vähimmäisverosääntelyn keskeisin sääntö, jota ilman järjestelmä tuskin toimisi OECD:n ja inclusive frameworkin tarkoittamalla tavalla. Keskeisen asemansa johdosta sääntelyn sisällä, se on myös haavoittuvin osa kaksinkertaisen verotuksen riskejä arvioidessa. Tarkastellun kirjallisuuden perusteella on perusteltua väittää, että GloBE-järjestelmä on rakenteeltaan ja luonteeltaan kaksinkertaisen verotuksen näkökulmasta ongelmallinen. Kotimaisen täydennysveron soveltaminen ei sulje pois muita sääntelyn sisäisiä verorasitteita, vaikka sen periaatteen tasolla sen kuuluisi näin tehdä. Tämä mahdollistaa verorasitteen kumuloitumisen, ilman että sääntelyn sisäinen mekaniikka estää sitä. Osoittamani uhka kaksinkertaiselle verotukselle on teoreettinen, missä määrin tutkielmassa tunnistetut riskit realisoituvat tai jäävät realisoitumatta jää nähtäväksi.

Lähteet

Kirjallisuus

- Avi Yonah – Ajitesh Kir, “[Building the Gateway: Why the Two Pillars Need Each Other](#)”, Intertax, 2024
- Bammens, Niels – Bettens, Dieter, “[The Potential Impact of Pillar Two on Tax Incentives](#)”, Intertax, 2023.
- Baraké, Mona – Chouch, Paul-Emmanuel – Neef, Theresa – Zucman, Gabriel, “[Revenue Effects of the Global Minimum Tax Under Pillar Two](#)”, Intertax, 2022
- Czoboly, Gergely – Erdős, Gabriella “[QDMTT’s Alignment With International Obligations With Potential Deviations](#)”, Intertax, 2025.
- Debelva, Filip – De Broe, Luc, “[Pillar 2: An Analysis of the IIR and UTPR from an International Customary Law, Tax Treaty Law and European Union Law Perspective](#)”, Intertax, 2022
- Dourado, Ana – Englisch, Joakim, “[Editorial: Pillar-Two Under Analysis](#)”, Intertax, 2022,
- Dourado, Ana, “[Aggressive Tax Planning in EU Law and in the Light of BEPS: The EC Recommendation on Aggressive Tax Planning and BEPS Actions 2 and 6](#)”, Intertax, 2019
- Dziurdź – Marchgraber, ”[Globe: Why a Nominal Tax Rate of More than 15% Might Not Be Enough](#)”, Bulletin for International Taxation, 2022.
- Englich, Joachim “[GloBE Rules and Tax Competition](#)”, Intertax, 2022.
- Helminen, Marjaana, International tax law concept of dividend, Kluwer Law International, 2010.
- Helminen, Marjaana, Principles of Law: Function, Status and Impact in EU Tax Law, IBFD, 2014.
- Helminen, Marjaana, Tax Treatment of Cross-Border Income Derived Through a Partnership – A Finnish Perspective, Scandinavian Studies In Law, 2003.
- Hirvonen, Ari, Mitkä metodit? Opas oikeustieteen metodologiaan, Helsingin Yliopisto, 2011.
- Hrdlicka, Lukas, “[The Pillar 2 Directive and the Qualified Domestic \(Minimum\) Top-Up Tax Puzzle](#)”, Intertax, 2024.
- Itälä, Hannu, Erityiset Veronkiertonormit Suomessa, Kauppakamari, 2025.
- Knuutinen, Reijo, Verosuunnittelun oikeudelliset ja yhteiskunnalliset rajat, Alma Talent, 2020.
- Martin de Wilde,” Two Pillars early ’25: Ridiculousness”, [Kluwer International Tax Blog](#), 2025
- Mikkola, Jaana, “[Katsaus globaalia minimiverotasa koskevaan uuteen sääntelyyn](#)”, Verotus-lehti, 2022.
- Nieminen, Martti, Leading Change in a Complex World: Transdisciplinary Perspectives, Tampere University Press, 2019.

- Noked, Noam, "[Designing Domestic Minimum Taxes in Response to the Global Minimum Tax](#)", Intertax, 2022.
- Ossa, Jaakko, Sijoitustoiminnan verotus ja verosuunnittelu, Lakimiesliiton kustannus, 2002.
- Peeters, Bart & Vanneste, Lars "[The Hybrid Financial Instruments: The Effects of the OECD BEPS Action 2 Report and the ATAD](#)", Intertax, 2020
- Peters Cees, "[The Legitimacy Of The OECD's Work On Pillar Two: An Analysis Of The Overconfidence In A 'Devilish Logic'](#)", Intertax, 2023
- Soom Annika, [Double Taxation Resulting from the ATAD: Is There Relief?](#), Intertax, 2020
- Virallis- ja puolivirallislähteet**
- EU Tax Observatory, "[Collecting the Tax Deficit of Multinational Companies: Simulations for the European Union](#)", Working Paper, 2022.
- Euroopan komissio, [Reflections on the EU objectives in addressing aggressive tax planning and harmful tax practices](#), 2020
- G20 Finance Ministers and Central Bank Governors, [Shanghai Communiqué](#), 2016
- IMF, [Spillovers in International Corporate Taxation](#), 2014.
- OECD, [Addressing Base Erosion and Profit Shifting](#), 2013.
- OECD, [Model Tax Convention on Income and on Capital](#), 2017
- OECD, [Administrative Guidance on the Global Anti-Base Erosion Model Rules](#) (Pillar Two), 2023.
- OECD, [Consolidated Commentary to the Global Anti-Base Erosion Model Rules](#), 2023.
- OECD, [Central Record of Legislation with Transitional Qualified Status](#), 2025.
- OECD, [Global Anti-Base Model Rules](#), 2021.
- OECD, [International Regulatory Co-operation](#), 2021.
- OECD, [Qualified Status under the Global Minimum Tax – Questions and Answers](#), 2025.

VM 2002:12, [Kilpailukykyiseen verotukseen. Tuloverotuksen kehittämistyöryhmän muistio, valtiovarainministeriö, 2002.](#)

Liitteet

Liite 1 Selvitys tekoälyn käytöstä

Tutkielmassa tekoälyä (OpenAI, ChatGPT, GPT 5.1) on käytetty apuna tutkielmassa. Tekoälyä on käytetty Turun yliopiston ohjeistuksen mukaisesti sillä tavalla, että tutkielman sisältö, rakenne ja johtopäätökset ovat omaa tuotostani. Tekoälyä on käytetty mm. artikkeleiden etsimisessä, ajatustyön tukena, lähdeluettelon laadinnassa, artikkeleiden suomentamisessa ja oikeinkirjoituksen tarkistamisessa. Lisäksi tekoälyä on käytetty esimerkiksi apukätenä selvittämään, kuinka jo tuottamaani tekstiä voisi jäsenellä paremmin. Tutkielma ei sisällä tekoälyn tuottamaa tekstiä.